

David Vopřada

*Praktické vademecum
studenta teologie
a teologických nauk
na KTF UK*

DRUHÉ VYDÁNÍ

Katolická teologická fakulta Univerzity Karlovy

Obsah

<i>Úvodem</i>	5
<i>Několik základních předpokladů</i>	7
<i>Poznámky</i>	9
<i>Četba</i>	11
<i>Knihy, knihovny a elektronické zdroje</i>	13
<i>Základní teologická literatura</i>	15
<i>Kartičky</i>	19
<i>Písemná práce</i>	21
<i>Na závěr pár tipů</i>	25

Úvodem

Tento praktický průvodce je určen studentům teologie na KTF UK. Průvodce nikterak nepředstírá, že by byl úplný. Je výrazem naděje, že v některých ohledech může začínajícím teologům pomoci rozhlédnout se ve světě, který je jistou předchutí blaženého patření na Boží tvář v nebi. Autor také vyjadřuje svůj vřelý dík fr. Benediktu Mohelníkovi OP, který spolu s Nicole Giroud připravil podobný manuál pro studenty fribourské univerzity a který mu byl v mnohém vzorem a podkladem.

Srov. sv. Anselm.

*D. V.
říjen 2020*

Několik základních předpokladů

„Kdo chce něco učinit, najde si způsob,
kdo nic dělat nechce, hledá výmluvy.“

arabské přísloví

Stanovení životních priorit

1. hmotné potřeby (mít kde spát, co jíst, brát ohled na vlastní potřeby, společenství, rodina, domácnost);
2. modlitba;
3. studium;
4. setkání, rekreace, sport, koníčky...

„Jediná věc dává člověku skutečně odpočinout: radost. Zkusit se rozptýlit mrzutostí – to je pokušení.“

Sv. Tomáš Akvinský

Organizace a plánování vzhledem k prioritám

1. čas, který nelze omezit:	2. čas, který záleží na vás:
(a) modlitba;	(a) čas, který závisí na vás:
(b) spánek;	(b) osobní práce;
(c) odpočinek;	(c) domácnost;
(d) práce (= přednášky).	(d) rekreace (sport atd.).

Stojí za to se nad organizací práce zamyslet. Doporučuji naučit se některý základní plánovací systém (GTD, ZTD).

Každý má rozdílné potřeby, každý proto bude plánovat trochu jinak. Dobře si také rozmyslete, zda nepotřebujete v některé věci pomoc. Pokud ano, nebojte se praktikovat v této věci pokoru. Čas od času revidujte svůj plán, abyste si mohli být jisti, zda vyhovuje vašim momentálním požadavkům.

Viz ALLEN, David. *Mít vše hotovo*. Brno: Jan Melvil, 2008; BABAUTA, Leo. *Zen a hotovo*. Brno: Jan Melvil, 2008.

Plánování práce a prokrastinace

Začněte od nejobtížnějších prací a těch, které vyžadují soustředění, abyste nejlépe využili svých sil.

Nalezněte si vlastní rytmus: není v principu dobré věnovat se jedné činnosti více než hodinu, případně lze dlouhou práci proložit různými přestávkami.

Dostatek spánku je zásadní, neboť vaše práce má odpočinku zapotřebí. Nebojte se, mozek dál sám funguje...

Můžete případně vyzkoušet metodu Pomodoro. Viz <http://kisk.phil.muni.cz/wiki/Pomodoro>.

Poznámky

Psát si poznámky znamená co nejrychleji uchopit základní body písemného či ústního pojednání, s tím úmyslem, abychom mohli z těchto poznámek pojednání znovu vytvořit. Pokud přednáška probíhá v cizím jazyce, je šikovnější psát si i poznámky v jazyce přednášky.

Proč si psát poznámky

Poznámky slouží jako

- prostředek, jak se při přednášce či četbě lépe soustředit;
- mentální cvičení;
- pomůcka pro paměť;
- záznam případných otázek a
- základ pro další práci.

Tím, že si píšeme při výkladu poznámky, zaměstnáváme vedle sluchu a zraku i další smysly, což je naší paměti ku pomoci

Jak si psát poznámky?

Během výkladu

Poznámky, které si zapisujeme při výkladu, musí být úplné a uspořádané, musí mít nějaký implicitní či explicitní plán. Musí obsahovat důležité body, např. vysvětlení, definice, schémata. Vyplatí se poznámky strukturovat volným prostorem, odsazením, číslováním, historickými či jinými daty. Poznámky musí být snadno čitelné, je dobré nechat na levé margině dostatek prostoru pro poznámky, bibliografii, otázky apod. Každý student si vyvíjí svůj systém znaků, který mu pomáhá. Vřele doporučuji používat barvy, zvýrazňovače a dokonce obrázky, které napomohou pozdější četbě. Autor při přednáškách často používal s velkým užitekem myšlenkové mapy podle systému Tony Buzana.

Viz BUZAN, Tony. *The Mind Map Book*. London: BBC, 1993.

Po výkladu

Doporučuji přečíst si poznámky z přednášky co nejdříve, pokud možno ještě téhož dne – to naší paměti velmi pomáhá (do dlouhodobé paměti se tak uloží mnohem více). Ideální je vytvořit si na kartičku syntézu celé přednášky.

Co si znamenat?

- někdy všechno: citace, odkazy, zkratky, definice, schémata;
- někdy vše, co je možné: u důležitých přednášek, nebo u kurzů, kde se vůbec neorientujete. Poznamenávejte si především dosud neznámá klíčová slova, k nimž se budete moci vrátit. Přednášející také mají občas rádi, budete-li užívat podobného výraziva jako oni.
- někdy si poznamenávejte jen to, o čem víte, že to jinde nenajdete (anebo vám to bude trvat dlouho). Smyslem přednášek není poznamenat si doslova vše, co přednášející pronesl, u psaní poznámek se vyplatí myslet.
- obecně platí: lépe je poznamenat si více, než málo.

Četba

„Jsou čtyři druhy studentů: houba, trychtýř, plátýnko a síto. Houba nasaje všechno. Trychtýř to na jedné straně přijme a na druhé vypustí. Plátýnko nechá protéci víno a zadrží nečistoty. Síto propustí mouku a zadrží hladkou mouku.“

Pirkej Avot

Četba tvoří základ vysokoškolského studia. Samotný poslech přednášek pro zdárné ukončení studia nestačí. Četba přivádí studenta k tomu, aby se nejen seznamoval s novými informacemi, ale aby za pomoci četby prováděl myšlenkovou reflexi, rozvíjel svůj způsob uvažování, strukturoval nově a hlouběji svou mysl a utvářel svůj život.

Druhy četby

Existuje více druhů četby:

- odpočinková četba: při ní čtenář vychutnává kvalitu textu, hledá jeho krásu, touží se četbou „nabít“ a odpočinout si;
- masová četba: čtenář hledá kvantitu, jedná se o knihomola, který trpí jistým druhem čtenářské bulimie a neužitečně se četbou přejídá;
- základní četba: tou se čtenář „živí“ velkými, klasickými texty;
- příležitostná četba: slouží práci nebo udržování se v obraze;
- zájmová či „budující“ četba: žije vlastní intelektuální cestu a cestu víry.

Jak aktivně a efektivně číst?

Před samotnou četbou si ujasněte:

1. Celkový plán díla:
 - (a) jeho povahu, žánr, autora;
 - (b) autorův záměr (viz úvod, předmluvu);
 - (c) základní rozdělení (viz obsah, nadpisy, podnápisy).
2. Udržovat se v bdělosti a motivovat se: ptát se
 - (a) co hledám?
 - (b) které informace mi budou užitečné?
 - (c) jak využiji představovaná fakta a domněnky?
 - (d) jak je budu chtít zpracovat?
3. Představit si: „Jak bych vytvořil resumé celé knihy?“
4. Během četby:

- (a) Jedná-li se o krátký text: rychlá četba, četba hlubší a aktivní:
- i. analyzovat;
 - ii. dělat si poznámky;
 - iii. vést s autorem rozhovor.
- (b) Je-li text dlouhý:
- i. číst na pokračování s tužkou nebo zvýrazňovačem v ruce: co je nové, zajímavé, co ve mě vzbuzuje otázku?
 - ii. všimnout si autorova stylu.
 - iii. jaký je plán, osnova celé knihy?
 - iv. zvýraznit klíčová slova, opakování?
 - v. označit důležité odstavce na margině, případně je očíslovat.
 - vi. položit si otázky, položit otázky autorovi.

Nevýhodou zvýrazňovače je, že jeho uživatel často zabarví nejen celé odstavce, ale i celé stránky (kdo viděl druhý díl *Básníků*, tuší...). Není rozumné zvýrazňovat víc než jeden řádek...

Jak vytvořit shrnutí knihy (résumé)

Zásady

- shrnutí musí zůstat zcela věrné obsahu i logice textu (tj. nejedná se o můj pohled na věc);
- shrnutí musí být výrazně kratší než text (podle délky textu, u článku max. 5-10)
- výsledný text shrnutí se musí snadno číst.

Praktické rady

- představit hlavní myšlenku;
- ukázat strukturu textu;
- mazat a zjednodušovat!

Knihy, knihovny a elektronické zdroje

Při VŠ studiu si student nevystačí s vlastními poznámkami z přednášek nebo konzultací, ale musí číst a hledat, kde potřebné nalézt. Asi nebudou stačit knihy, které máte doma ve své knihovničce, jakkoli jste na ni hrdí, ale je potřeba pustit se do prozkoumávání knihoven. Když vám vyučující doporučí knihu, aspoň si ji nalezněte, prolistujte.

Přímo v budově KTF se nachází fakultní knihovna (3. patro, schodiště za kabinety katedry biblistiky). Stránky knihovny (a všech univerzitních knihoven) jsou přístupné přes web fakulty, obsahují katalog a důležité informace. V knihovně naleznete jednak skripta na jednotlivé předměty, knihy, encyklopedie, slovníky, ale také řadu teologických časopisů. Doporučuji co nejdříve si projít jednotlivé regály studovny knihovny KTF – je to nejjednodušší způsob, jak získat představu o tom, co je zde k dispozici.

Vedle knihovny KTF je studentům přístupná také knihovna ETF a HTF, katalog knihoven je opět dostupný i prostřednictvím webu knihovny KTF, případně přes stránky těchto knihoven. Téma práce vás však může dovést i do neteologických knihoven, zvláště co se týká filosofie, historie apod. Mezi pražskými knihovnami stojí především za pozornost:

- Národní knihovna;
- Městská knihovna v Praze;
- Knihovna Kabinetu pro klasická studia Akademie věd ČR;
- Knihovny ústavů AV ČR;
- Knihovna Ústavu filozofie a religionistiky Filozofické fakulty UK.

Při hledání knih se velice hodí stránky Národní knihovny.

Elektronické zdroje

Internet pochopitelně studentovi ulehčuje spoustu práce. Ačkoli může být Wikipedie zdrojem informací, vzhledem k tomu, že mnohé údaje nemusí být přesné a dohledatelné, Wikipedie se zásadně do citací neuvádí. Totéž platí pro další kolektivně tvořené encyklopedie a zdroje. Pozornosti studenta teologie by neměly uniknout následující možnosti, kde hledat:

- Portál elektronických zdrojů UK:
 - EBSCO;
 - Scopus;

<https://www.ktf.cuni.cz/KTF-36.html>

<https://web.etf.cuni.cz/ETFLIB-1.html>; <https://htf.cuni.cz/HTF-101.html>

<http://www.nkp.cz>

<http://www.mlp.cz>

<http://www.ics.cas.cz/knihovna>

<http://ufar.ff.cuni.cz/8/knihovna>

<http://www.nkp.cz>

<http://bi.cuni.cz>

- Web of Science/Web of Knowledge;
- E-brary;
- Jstor.
- [depositum.cz](http://www.depositum.cz): české teologické časopisy; <http://www.depositum.cz>
 - Časopis katolického duchovenstva;
 - Via;
 - Soupis památek uměleckých a historických v Království českém;
 - Nový život.
- Biographisch-bibliographisches Kirchenlexikon; <http://www.bbkl.de>
- Litterae ante portas: <http://litterae.phil.muni.cz>:
přístup lze vyjednat s vedoucí knihovny
KTF
 - BibleWorks 9;
 - CLCLT;
 - Année Philologique;
 - Neue Pauly;
 - Bibliotheca Teubneriana;
 - Thesaurus Linguae Graecae;
 - Thesaurus Linguae Latinae;
 - Patrologia Graeca;
 - Patrologia Latina Database;
 - Corpus Augustinianum Gisense.

Základní teologická literatura

Následující seznamy jsou pouze nástinem základních knih, slovníků, encyklopedií a časopisů, které student teologie používá. Obvykle to bývá první místo, kam se jde podívat, když se má některému problému věnovat:

Teologie

Manuály a přehledové práce

- AUER, Johann – RATZINGER, Joseph. *Kleine katholische Dogmatik*. Regensburg: Friedrich Pustet, 1977.
- KOL. AUT. *Mysterium Salutis*. Zürich: Benzinger, 1965–84 [a překlady do dalších jazyků].
- MÜLLER, Gerhard Ludwig. *Dogmatika pro studium i pastoraci*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010.

Slovníky v češtině

- BEINERT, Wolfgang. *Slovník katolické dogmatiky*. Olomouc: Maticе cyrilometodějská, 1994.
- RAHNER, Karl – VORGRIMLER, Herbert. *Teologický slovník*. Praha: Vyšehrad, 2009.
- GOFFI, Tullio – DE FIORES, Stefano. *Slovník spirituality*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 1999.
- BERGER, Rupert. *Liturgický slovník*. Praha: Vyšehrad, 2008.
- TOMEŠ, Josef. *Český biografický slovník XX. století*. 3 sv. Praha: Paseka, 1999.

Slovníky v italštině

- *Nuovo dizionario di teologia*
- *Nuovo dizionario di liturgia*

Slovníky v němčině

- *Lexikon für Theologie und Kirche* (3. vyd. = LThK³)
- *Theologische Realenzyklopädie* (TRE)
- FRIES. *Handbuch theologischer Grundbegriffe*

Slovníky v angličtině

- *Brill Dictionary of Religion*
- *Dictionary of Historical Theology*
- *Oxford Dictionary of the Christian Church*
- LATOURELLE, René – FISICHELLA, Rino. *Dictionary of Fundamental Theology*. New York: Crossroad, 1994.
- *Catholic Encyclopaedia*

*Biblistika**Bible*

- *Biblia Hebraica Stuttgartensia*
- *Septuaginta (LXX)*
- *Vulgata*
- NESTLE–ALAND et al. (ed.). *Novum Testamentum Graece*. 28. vyd. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 2012.

Slovníky

- LÉON-DUFOUR, Xavier. *Slovník biblické teologie*. Praha: Academia, 2003.
- NOVOTNÝ, Adolf. *Biblický slovník*. Praha: Kalich, 1992.
- DOUGLAS, J. *Nový biblický slovník*. Praha: Návrat domů, 2009.
- JENNI, Ernst – WESTERMANN, Claus. *Theologisches Handwörterbuch zum Alten Testament*. 2 sv. München: Chr. Kaiser, 1984.
- *Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament (TWAT)*
- *Theologisches Wörterbuch zum Neuen Testament (TWNT)*

Komentářové řady

- Malý stuttgartský komentář
- Sacra Pagina
- Český ekumenický komentář k Novému zákonu
- Komentáře k Starému zákonu
- Komentáře k Novému zákonu
- Word Bible Commentary
- Anchor Bible
- Hermeneia
- Herders Theologischer Kommentar zum Alten Testament
- Herders Theologischer Kommentar zum Neuen Testament

Biblické atlasy

- PRITCHARD, J – Miloš BIČ. *Biblický atlas*. Praha: Česká biblická společnost, 1996.
- BEITZEL, Barry J. *Biblica: biblický atlas: putování sociálními a historickými realitami biblických zemí*. Praha: Fortuna Libri, 2007.

Patrologie

- KRAFT, Heinrich. *Slovník starokřesťanské literatury – Život, spisy a nauka řeckých, latinských, syrských, egyptských a arménských církevních otců*. Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2005.
- DROBNER, Hubertus R. *Patrologie: úvod do studia starokřesťanské literatury*. Praha: Oikúmené, 2011.
- STAROWIEYSKI, Marek. *Slovník raněkřesťanské literatury Východu: arabská, arménská, etiopská, gruzínská, koptská a syrská literatura*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2012.
- QUASTEN, Johannes. *Patrology*. 4 sv. Allen (Texas): Christian Classics, 1995.
- edice textů:
 - Patrologia Graeca (PG)
 - Patrologia Latina (PL)
 - Sources Chrétiennes (SC)
 - Corpus Christianorum Series Latina (CCL)
 - Corpus Scriptorum Ecclesiasticorum Latinorum (CSEL)
 - Griechische christliche Schriftsteller der ersten Jahrhunderte (GCS)
 - Fontes Christiani (FC)
 - Fathers of the Church (FoC)
- Internetové zdroje:
 - Christian Classics Ethereal Library <http://www.ccel.org/fathers.html>
 - New Advent Church Fathers <http://www.newadvent.org/fathers>
 - Tertulián <http://www.tertullian.org>
 - Augustin <http://www.augustinus.it>

Časopisy

České teologické časopisy

- AUC Theologica <http://theologica.cz>
- AUPO Theologica Olomucensia
- Caritas et veritas <http://www.caritasetveritas.cz>
- Communio Viatorum <http://https://web.etf.cuni.cz/ETFN-534.html>
- Mezinárodní katolická revue Communio <http://www.mkrcommunio.cz>
- Revue církevního práva <http://spcp.prf.cuni.cz/1-10/frame.htm>
- Salve, revue pro teologii, duchovní život a kulturu <http://salve.op.cz>
- Studia theologica <https://www.studiatheologica.eu>
- Studie a texty Evangelické teologické fakulty <https://web.etf.cuni.cz/ETFN-536.html>
- Teologická reflexe <https://web.etf.cuni.cz/ETFN-535.html>
- Teologické texty <https://www.teologicketexty.cz>
- Teologická revue <https://htf.cuni.cz/HTF-426.html>

Zahraniční teologické časopisy

Výběr, většinou dostupné v knihovně KTF

- Acta Apostolicae Sedis

- *Analecta Bollandiana*
- *Augustinianum*
- *Biblica*
- *Ephemerides Theologicae Lovanienses*
- *Church History*
- *Journal of Biblical Literature*
- *Liturgia*
- *Nouvelle Revue Théologique*
- *Rassegna di Teologia*
- *Revue Biblique*
- *Revue des Sciences Philosophiques et Théologiques*
- *Revue Thomiste*
- *Rivista di filosofia neo-scolastica*
- *Roczniki filosoficzne*
- *Roczniki teologiczne*
- *Stimmen der Zeit*
- *Studia Neoaristotelica*
- *The Catholic Biblical Quarterly*
- *Theologische Quatdralschrift*
- *Zeitschrift für Antikes Christentum*

Kartičky

Kartičky (index cards) se mohou ukázat jako velice praktické. Jedná se o samostatné kusy papíru, s nimiž lze dále pracovat. Taková (mini)kartotéka či hromádka kartiček se může věnovat zpracovávanému tématu, seminární, bakalářské či diplomové práci, přípravě na zkoušku...

Význam

Kartičky (kartotéka) slouží jako

- paměťová pomůcka,
- úspora času,
- pomůcka pro ujasnění si problematiky,
- zaručují do značné míry exaktnost informací.

Jak tvořit kartotéku

Aby kartičky mohly plnit svou roli, musí splňovat následující podmínky:

- musí být přesné, konkrétní – tak, aby je bylo možné použít i s časovým odstupem;
- je třeba rozlišit, zda se jedná o citace z knihy/článku, vlastní úvahy, poznámky z četby atd.;
- je třeba označit je přesným zdrojem, aby mohl být pramen ocitován, tj. včetně stránky (o autorovi, názvu práce, místu vydání, vydavateli a roku vydání nemluvě);
- kartičky je potřeba nějak uspořádat: obvykle abecedně nebo tematicky.

Písenná práce

Před psaním své bakalářské práce doporučuji konzultovat knihu Jadwigi Šanderové, nebo alespoň její pasáže týkající se psaní textu.

Veškerá pravidla pro psaní seminárních, bakalářských, diplomových a dalších studentských pracích naleznete na webu fakulty.

Každá práce má v zásadě obsahovat:

- titulní list;
- (obsah);
- úvod;
- (seznam použitých zkratk, popřípadě přehled transkripce);
- stať;
- závěr;
- použitá literatura:
 - prameny;
 - sekundární literatura;
- (rejstřík).

Položky uvedené v závorce se používají pouze tehdy, jsou-li relevantní. V seminárních pracích je většinou není třeba uvádět.

Titulní list

Podobu titulního listu pro bakalářskou a diplomovou práci určují Pravidla formální úpravy studentských prací na KTF. Pro seminární práce lze přizpůsobit tento titulní list, který v každém případě obsahuje:

- jméno a příjmení studenta;
- nadpis práce;
- název semináře, druhu práce apod.;
- název katedry a fakulty;
- místo a datum.

Úvod

V úvodu se představuje téma práce: pojednejte o něm tak, jako kdyby o něm čtenář nic nevěděl. Obvykle úvod obsahuje:

- uvedení do tématu, a to včetně stavu bádání (*status quaestionis*);
- hypotéza (otázka, kterou si kladu a kterou se budu snažit ve zbytku práce prokázat);

Jak číst a psát odborný text ve společenských vědách: několik zásad pro začátečníky.

Praha: Sociologické nakladatelství, 2006

<https://www.ktf.cuni.cz/KTF-963.html>

<https://www.ktf.cuni.cz/KTF-963.html>

- metoda, tj. kroky, které k ověření hypotézy podstoupím, limity dané metody.

Úvod práce se zásadně píše až úplně nakonec, byť celé práci předchází.

Stat' – jádro textu

Stat' obvykle obsahuje dvě nebo tři části či kapitoly, které jsou rozděleny do podkapitol a odstavců. Každá část rozvíjí koherentním způsobem jednu myšlenku a tvoří samostatnou jednotku. Jednotlivé části sledují název dané části – čtenář by se v textu neměl v žádném případě ztrácet.

Velkou pozornost je třeba věnovat přechodům mezi jednotlivými částmi a odstavci: ty by na sebe měly navazovat. Podobně by na sebe měly navazovat i jednotlivé odstavce.

Citujeme jen relevantní úseky textů jiných autorů – v opačném případě by se vaše práce stala pouhou mozaikou cizích textů, a to není jejím smyslem. Cituji-li nějaký text, nejprve uvedu, proč jej cituji a čeho si má čtenář všimnout. Po citaci textu není špatné vysvětlit vlastními slovy znovu, proč bylo nutné cizí text ocitovat a k čemu to slouží.

Závěr

Závěr shrnuje základní směřování celé práce. Může obsahovat potvrzení stanovené hypotézy, odpověď na stanovenou otázku. Může zmiňovat limity podstoupené práce, nastínit další směřování bádání, perspektivu další práce (kudy dál, jaké další otázky se nabízejí), případně aplikaci závěrů na současnou situaci.

Bibliografie čili seznam literatury

Každá práce obsahuje seznam použité literatury. Nemá být představením všeho, co student ke své práci musel přečíst či přečetl, ale pouze literaturu, na níž ve své práci odkazuje. Nemá-li vyučující konkrétnější požadavky, seznam literatury se dělí na dva oddíly, prameny a sekundární literaturu. Pramen je Písmo svaté, starověké, středověké, novověké spisy; v případě práce věnující se primárně určitému autorovi/teologovi, jsou pramenem i spisy studovaného autora. Prameny se rozumí spisy v jejich původním jazyce, nikoli jejich překlady do češtiny či moderních jazyků.

Sekundární literatura obsahuje knihy/monografie, časopisecké články, sborníky, encyklopedická hesla, kapitoly v kolektivních monografiích apod.

Jednotlivé položky jsou seřazeny abecedně podle příjmení autora. Bibliografický úzus odpovídá Pravidlům formální úpravy studentských prací na KTF.

Poznámky pod čarou

- Poznámky pod čarou neslouží k tvorbě druhého textu, který by doplňoval hlavní text.
- Poznámky pod čarou se nevyužívají k odložení textu, který se do hlavního textu již nehodí a není jasné, co s ním.
- Ideální je poznámky omezit na odkazy na literaturu, která je v textu citována nebo se na ni odkazuje.
 - *Doslovné citace.* Cituji-li doslovně text pramene nebo jiného autora, do poznámky pod čarou uvedu bibliografický údaj publikace, kde se text nachází, a to včetně stránky, na níž se text nachází.
 - *Parafráze.* Vyjádřím-li myšlenku pramene či jiného autora vlastními slovy, uvedu ji zkratkou „Srov.“, tedy „srovnej“.
 - *Odkaz na další literaturu.* Chci-li říci, že podrobněji či hlouběji se danému tématu věnuje nějaká kniha či článek, mohu na ni poukázat. Pak poznámku pod čarou uvedu slovem „viz“ (ve významu „hled“).

Tento přístup už uplatnil Karel Čapek ve své *Válce s mloky*, a není tedy již nutné jej napodobovat.

Etika odborného psaní

Při psaní student (a později badatel) vychází celkem pochopitelně z prací, jejichž autorem on sám není – jedná se o knihy, články v časopisech, kapitoly v monografiích atd. Je proto třeba dbát na to, aby bylo možné rozlišit, kdy se jedná o váš text a kdy text o někoho jiného. Necitování použité literatury se považuje za plagiátorství.

Za plagiátorství se považuje:

1. zcizení cizího textu a jeho odevzdání pod vlastním jménem;
2. převzetí myšlenky či výsledku cizího autora, aniž by byl citován (s výjimkou obecně známých skutečností);
3. převzetí části textu nebo dokonce celých odstavců bez uvedení bibliografické citace a označení uvozovkami;
4. převzetí části textu nebo celého textu tak, že je text pouze stylisticky upraven. Šance odhalení plagiátorství je poměrně velká, neboť
5. učitel je odborníkem ve svém oboru a se spoustou relevantních textů se již setkal – nejspíše i s tím, který citujete–necitujete;
6. vysoké školy používají softwarové nástroje na odhalování plagiátů;
7. obvykle existuje značný rozdíl mezi texty renomovaných autorů a studentů, jehož lze jen stěží nepostřehnout.

Je-li práce odhalena jako plagiát, případem se zabývá Disciplinární komise KTF UK, která může vyvodit poměrně závažné důsledky. U studentů teologie a teologických nauk kromě toho není snad potřeba hovořit o svědomí.

Několik drobných doporučení

- Pište v krátkých, srozumitelných větách.
- Pište současným jazykem, využijte Pravidel českého pravopisu, Slovníku spisovného jazyka českého a synonymického slovníku.

<https://www.pravidla.cz>

<https://ssjc.ujc.cas.cz>

- Užívejte přesné terminologie a jasného jazyka.
- Nepoužívejte 1. os. mn. č. („Budeme postupovat následovně...“), ale 1. os. j. č. („Budu postupovat následovně...“). Student není královská výsost, aby musel používat pluralis maiestaticus.
- Používejte patkový font (např. Times New Roman) o velikosti 12 bodů, řádkování 1,5, okraje 2,5 cm, pokud není stanoveno jinak. Držte se tohoto fontu během celého psaní a použijte jej i v nadpisech, poznámkách a přílohách.
- Používejte číslování stránek.

Organizace práce

Přípravné práce

1. provést rešerši pramenů a sekundární literatury;
2. zaznamenávat si nápady, podněty.

Reflexe a tvorba konceptu

1. pročíst vyhledanou literaturu, vytvořit si provizorní kartotéku (viz výše);
2. roztrdit materiál podle logických kritérií a podle plánovaných částí;
3. vytvořit provizorní plán s pracovními nadpisy a podnadpisy;
4. vyloučit materiál, který se plánovaných témat netýká.

Redakce

1. nebát se psát („ani den bez řádky“), napsané lze vždy smazat;
2. respektovat pracovní plán, případně jej upřesnit či korigovat;
3. text po sobě přečíst a zhodnotit, zda se text věnuje stanovenému tématu a zda odpovídá na položené otázky; nalézt pasáže, které se k tématu nevztahují a ke stanoveným cílům nevedou;
4. důsledně ověřit vlastní spontánní nápady, zda se nacházejí v prame-
nech, nebo zda závěry vyplývají z daných premis;
5. někomu pomáhá nalézt si hodinu a místo, kde se mu dobře píše;
6. na množství čokolády, oříšků a koly nehleďte.

Dokončovací práce

1. zkontrolovat styl, pravopis, gramatiku;
2. ubezpečit se, že jsou jednotlivé části srozumitelně propojeny;
3. zkontrolovat grafickou úpravu dokumentu: typografie, rozložení stránky, nadpisy, dělení slov atd.;
4. zkontrolovat bibliografické citace a odkazy v poznámkách pod čarou;
5. zkontrolovat, zda se nadpisy neocitly na konci stránky; pokud se naučíte používat wordovské styly, půjde vám to mnohem lépe.

Každá práce se odevzdává ve finálním, konečném stavu, na němž již není třeba nic dodělávat. Není dobrou vizitkou studenta zkusit práci „dát na první dobrou“.

Na závěr pár tipů

- Během studia se vyplatí pamatovat na to, že některé dny v akademickém roce jsou opravdu významné. Mezi ně patří zvláště termín splnění a kontroly studijních povinností, který bývá obvykle v polovině září. Je klíčový pro postup do dalšího ročníku a pro ukončení studia.
- Počet termínů na zkoušku či zápočet z určitého předmětu je omezen. Neuškodí prostudovat si *Studijní a zkušební řád UK v Praze*. Nejtěžší zkoušku si dejte na začátek. Termín, na který se nepřihlásíte a na který se nedostavíte, se počítá jako propadlý. V SISu naleznete podmínky pro splnění zkoušky nebo zápočtu všech předmětů.
- Váš vyučující je také člověk. Univerzita a fakulta jsou společenství žijících a dospělých lidí. Chovejte se proto k vyučujícím i ostatním studentům jako k lidem. Neuškodí pozdravit, omluvit se, že se nedostavím na seminář nebo dohodnutou schůzku. Totéž platí pro dlouhodobější absence na přednáškách.
- Pamatujte si titul vyučujícího, komunikaci to může výrazně ulehčit. Chcete-li lépe porozumět svému vyučujícímu, prohlédněte si seznam jeho publikací a nějakou z nich si přečtěte.
- E-maily, které vyučujícím píšete, začínejte oslovením a nikoli pozdravem „dobrý den“. Jedná se vlastně o elektronický dopis a jako dopis je vhodné jej napsat.

<https://www.cuni.cz/UK-4409-version1-K01KTF.pdf>